

Wie is de dichter van Psalm 102?

Psalm 102 heeft als opschrift: “Gebed van een ongelukkige als hij dreigt te bezwijken en dan zijn hart voor Jahwe uitstort” (Willibrordvertaling). Wie is deze ongelukkige?

De Willibrordvertaling heeft boven deze Psalm gezet: “Nood van enkeling en volk”. De Psalm gaat inderdaad eerst over de persoonlijke nood van de dichter (vers 1-13), daarna over de nood van het volk Israël (vers 14-23) en daarna weer over zijn eigen situatie.

Het gedeelte over de nood van het volk Israël geeft belangrijke informatie over wanneer de Psalm is gedicht. Jeruzalem (Sion) is verwoest en de Israëlieten zijn nog niet uit ballingschap teruggekeerd.

Uit onderstaande structuuranalyse¹ blijkt dat de kern van de psalm gevormd wordt door vers 16-18:

A	Psalm 102:2-3	Betrouwbaarheid
B	Psalm 102:4-13	Gerechtigheid
A	Psalm 102:4-5	Betrouwbaarheid
B	Psalm 102:6-8	Gerechtigheid
C	Psalm 102:9	Kern
B'	Psalm 102:10-11	Recht
A'	Psalm 102:12-13	Trouw
C	Psalm 102:14-23	Kern
A	Psalm 102:14	Betrouwbaarheid
B	Psalm 102:15	Gerechtigheid
C	Psalm 102:16-18	Kern
B'	Psalm 102:19	Recht
A'	Psalm 102:20-23	Trouw
B'	Psalm 102:24-28	Recht
A	Psalm 102:24	Betrouwbaarheid
B	Psalm 102:25	Gerechtigheid
C	Psalm 102:26	Kern
B'	Psalm 102:27	Recht
A'	Psalm 102:28	Trouw
A'	Psalm 102:29	Trouw

Psalm 102:16-18 luidt in de Willibrordvertaling:

Volken, Heer, zullen duchten uw naam,
alle koningen der aarde uw glorie
als Jahwe Sion heeft herbouwd,
is verschenen in majesteit,
tot de beden der armsten zich neigde,
hun smeekgebed niet heeft versmaad.

¹ Voor achtergrond en uitleg van deze vorm van structuuranalyse zie “Iets over de structuur van Openbaring” in: [Het boek Openbaring en de verwoesting van Jeruzalem: een waarschuwing voor ons](#).

De dichter vereenzelvigd zich hier met zijn volk. De nood van de dichter en die van Sion staan niet los van elkaar. We zien iets dergelijks ook in Psalm 22 en Psalm 51, beide psalmen van David. Het lot van David als koning was nauw met dat van Jeruzalem verbonden. In Psalm 102 is echter niet David aan het woord, maar een koning uit het geslacht van David. Wie is die koning?

In Psalm 102:10-11 zegt de dichter: "Want ik eet as als brood, wat ik drink, meng ik met tranen, vanwege Uw gramschap en Uw grote toorn, want U hebt mij opgetild en weer neergeworpen." (HSV)

Dit herinnert aan Jeremia 22:24-28: "Zo waar Ik leef, spreekt de HEERE, zelfs al was Chonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, een zegelring aan Mijn rechterhand, toch zou Ik u daarvan afrukken, en u geven in de hand van hen die u naar het leven staan, en in de hand van hen voor wie u met schrik bevangen bent, namelijk in de hand van Nebukadrezar, de koning van Babel, en in de hand van de Chaldeeën. Ik zal u en uw moeder, die u gebaard heeft, wegwerpen naar een ander land waar u niet geboren bent, en daar zult u sterven. Naar het land waarnaar zij smachten om daar terug te keren, daarheen zullen zij niet terugkeren. Is deze man, Chonia, een afgedankte, stukgeslagen kruik? Of is hij een pot waaraan niemand waarde hecht? Waarom zijn hij en zijn nageslacht weggeslingerd, ja, weggeworpen naar een land dat zij niet kenden?" (HSV)

In de gevangenis in Babel heeft de weggeworpen koning Jojachin (Chonia) Psalm 102 gedicht. Hij smeekte daarin God om een ommekeer in zijn eigen situatie en die van zijn volk. Zijn gebed werd verhoord. In Jeremia 52:31-34 en ook in 2 Koningen 25:27-30 lezen we: "Het gebeurde in het zevenendertigste jaar van de ballingschap van Jojachin, de koning van Juda, in de twaalfde maand, op de vijftiendertigste van de maand, dat Evil-Merodach, de koning van Babel, in het eerste jaar van zijn koningschap, Jojachin, de koning van Juda, gratie verleende en hem uit de gevangenis haalde. Hij sprak vriendelijk met hem en stelde zijn zetel boven de zetel van de koningen die met hem in Babel waren. Jojachin legde zijn gevangenskleren af en gebruikte steeds de maaltijd bij hem, al de dagen van zijn leven. En wat betreft zijn levensonderhoud: een voortdurend levensonderhoud werd hem door de koning van Babel verstrekt, een dagelijkse hoeveelheid, tot de dag van zijn dood, al de dagen van zijn leven." (HSV)

De begenadiging van koning Jojachin was een teken dat God ook genadig naar zijn volk zou omzien.

Ja, God wendt zich tot het klagende
van wie Hem om bijstand vragen,
heeft hun bidden niet veracht.
Zegt het aan het nageslacht.
Laat het worden opgeschreven,
zodat zij, die later leven,
lezen van zijn gunstbewijzen
en de eeuwen door Hem prijzen.
(Psalm 102:8 Liedboek voor de Kerken)

Albert Welleweerd, 25 juli 2020